

Jumalateenistus Nõos P, 14.12.25 kl 11, III advent, leeripüha

Lektsioonid: Ml 3:23–24; Mt 11:11–19

Leerikõne: Ps 119:105

Pihikõne: Mt 3:2

Jutlus: 2Pt 1:19–21

Laulud: 145 (1–4); 2 (1–4, 5); mälestuslaul 344 (1–3); 11 (1–4); 12 (1–7)

Ja nii on meil midagi kindlamat prohvetisõnast ja te teete hästi, kui panete tähele seda nagu lampi, mis paistab hämaras paigas, kuni päev hakkab hahetama ning koidutäht tõuseb teie südameis. Seda mõistke esmalt, et ühtki prohvetiennustust Pühakirjas ei või omapäi seletada, sest iialgi pole ühtegi prohvetiennustust esile toodud inimese tahtel, vaid Pühast Vaimust kantuina on inimesed rääkinud, saades sõnumi Jumala käest.

Tänase kirjakoha pealkiri võiks olla Jumala sõna mõistmine: sellest kõneleb apostel ise ja mõistmist vajab ka meie eestikeelse kirjakoha tekst. Niisiis mõistmine kahel tasandil!

Alustan sellest, et juhin tähelepanu võimalusele tõlkida meie kirjakoha esimesi sõnu eri moodi. Iseenesest pole see midagi haruldast, sest võõrkeelseid tekste võibki tõlkida eri sõnastustes. Kuid Piiblis on ka selliseid kohti, mille tähendust võib mõista lausa vastupidi ja tõlkija saab valida, millist tähendust ta eelistab. Sellest aga sõltub kirjakoha tõlgendamine.

Selline on ka meie kirjakoha algus. Meie kaasaegne eestikeelne tõlge ütleb, et meile on antud midagi prohvetisõnast kindlamat. Mis see on?

Tõenäoliselt viitavad sellise tõlkelahenduse pakkujad eelmisele lõigule, kus apostel kirjeldab meile ka evangeeliumidest tuntud lugu, kus Jeesus ilmus valitud jüngerile kõrgel mäel Kristusena ja jüngrid kuulsid Jumala häält: „See on minu armas Poeg, temast on mul hea meel!” Küllap tahavadki meie tänase tõlke tegijad öelda, et selle hääle kuulmine on kindlam kui prohvetisõna.

Ent kui vaadata nt Martin Lutheri tõlgitud Piiblit, siis seal on tõlgitud teisiti: „Seda kindlamini on meil prohvetisõna” (*Umso fester haben wir das prophetische Wort*). Ka Uku Masing tõlgib 1939. aasta juubeliPiiblis sarnaselt: „Ja meil on kõige kindlam prohveti sõna...” Selline tõlge annab aga asjale hoopis teistsuguse mõtte: hoopis prohvetisõna on kõige kindlam sõna, mis inimestele on antud ja me teeme hästi, kui paneme seda tähele nagu lampi, mis juhatab meile hämaruses teed.

Kui nii, siis langeb see apostli mõte hästi kokku VT Lauliku tuntud sõnaga Ps 119:105: „Sinu sõna on mu jalale lambiks ja valguseks mu teerajal.” Piibel on seega raamat, mis annab meile meie elu hämaruses valgust, et näeksime õigeid otsuseid teha. Piibel on parem nõunik kui ükskõik kui tark inimene.

Samas jätkab apostel, nagu kuulsime, nii: see lamp paistab hämaruses, „kuni päev hakkab hahetama ning koidutäht tõuseb teie südameis”. Sellega näib apostel tahtvat ütelda, et tuleb aeg, mil prohvetisõna ehk Jumala sõna, mida loeme Piiblist, annab maad mingile teisele, veelgi tõhusamale valgusele, koidutähele, mis tõuseb meie südameis.

Seda koidutähte peetakse üksmeelselt Jeesus Kristuseks, sest ka mujal Piiblis on meie Õnnistegijat niisuguse tiitliga nimetatud. Nt Ilm 22:16 ütleb ülestõusnud Jeesus: „Mina olen Taaveti juur ja sugu, särav koidutäht.”

Apostel näib seega tahtvat ütelda, et kord hakkab Jeesus Kristus paistma uskliku südames ja tal polegi enam tarvis Piiblit lugeda.

Nüüd on tõsine küsimus, millal selline aeg kätte jõuab? Kas see juhtub kõigi kristlastega või ainult väljavalitud kristlastega? Või siis hakkab Jeesus Kristus kristlase südames paistma alles siis, kui ülestõusnud Kristus kord igavese kuningana tagasi tuleb ja maailma üle kohut mõistab ning koidutähe saavad oma südamesse Jumala riigi jaoks välja valitud?

Neile küsimustele pole ühest vastust. Ja tundub, et see ühese vastuse puudumine ongi üheks põhjuseks, miks kristluses on nii palju erinevaid konfessioone. On konfessioone, mis peavad vajalikuks Piibli kriitilist uurimist, sest prohvetisõna, seda lampi, mis meie usuteed valgustab, tuleb ju võimalikult hästi tunda. On aga konfessioone, kes väidavad, et näevad Jeesus Kristuse valgust

juba praegu kristlaste südames põlevat ja see annab automaatse mõistmise kõigest, mida Jumal meile tahab öelda. Ma ei hakka siin konkreetseid näiteid tooma, sest küllap on kõigis konfessioonides inimesi, kes kuuluvad mõlemasse kirjeldatud tüüpi, kuid konfessiooni näo annavad need, kelle veendumus valitseb.

Ent kui pöördume tagasi meie tänase apostlisõna juurde, siis näeme, et eeltoodud probleemile on mõelnud ka apostel. Ta ju ütleb: „Seda mõistke esmalt, et ühtki prohvetiennustust Pühakirjas ei või omapäi seletada...” See oleks justkui hoiatuseks neile, kes on veendunud, et nemad mõistavad Piiblit õigesti. Saksa piibliteadlane Werner de Boor toob välja ehmatava näite, et Jeesus just seetõttu juutide poolt risti löödigi, et juudid arvasid end täiesti õigesti Pühakirja mõistvat. Kirjatundjad tundsid sellest iga silpi, kuid sellegipoolest ei tundnud nad ära Jumala Poega.

Niisiis tõepoolest: Piiblit ei tasu omapäi seletama hakata, võib rappa minna ja teha palju kahju ka ligimesele! Ent kuidas siis Piiblit seletada?

Ka sellele küsimusele pakub apostel meie kirjakohas lahenduse. Ta ju ütleb: „...ialgi pole ühtegi prohvetiennustust esile toodud inimese tahtel, vaid Pühast Vaimust kantuina on inimesed rääkinud, saades sõnumi Jumala käest.”

Siit saab teha loogilise järelduse: kui prohvetid – julgen üldistada, et kogu Jumala sõna kirjanijad – pole kõnelnud omaenda mõistusest, vaid vahendanud üksnes seda, mida Jumala Püha Vaim neile on öelnud, siis ei saa ka nende sõna – ja kogu Piiblit – õigesti mõista ilma Püha Vaimu annita.

Nüüd võib aga minu eelneva jutu põhjal tekkida küsimus, kas siis seda olukorda, mil Jeesus Kristuse koidutäht tõuseb inimese südames, ja seda, kui teda hingestab Jumala Püha Vaim, tuleb ja saab eristada?

Võib-olla saabki ja ehk nii: koidutäht tõuseb inimese südames alles aegade lõpul. Võib-olla seda tahabki öelda prohvet Jeremija Jr 31:33j: „...ma panen nende sisse oma Seaduse ja kirjutan selle neile südamesse; siis ma olen neile Jumalaks ja nemad on mulle rahvaks. Siis üks ei õpeta enam teist ega vend venda, öeldes: „Tunne Issandat!”, sest nad kõik tunnevad mind, niihästi pisikesed kui suured, ütleb Issand; sest ma annan andeks nende süü ega tuleta enam meelde nende pattu.” Võib-olla kirjeldab prohvet olukorda, mis jõuab kätte alles ülestõusnud Kristuse tagasi tulles?

Kuid Püha Vaim on antud usklikele igapäevaelu võitlustes, sh ka Piibli tõlgendamisel. Põhjus, miks apostel hoiatab Piibli omapäi seletamise eest, on selles, et me ei tea, kas meil Püha Vaimu on või mitte. Jeesus ütleb aga, et Püha Vaimu on võimalik saada palve läbi. Lk 11:13: „Kui nüüd teie, kes olete kurjad, oskate anda häid ande oma lastele, kui palju enam Isa taevast annab Püha Vaimu neile, kes teda paluvad!” Niisiis on Püha Vaimu saamine kristlase suurim eesmärk siin elus, kuid mitte keegi ei või kindlalt öelda, et tal see Püha Vaim on. Sest inimene ei saa ju Jumala Püha Vaimu kontrollida: Püha Vaim „puhub, kuhu ta tahab, ja sa kuuled ta häält, kuid ei tea, kust ta tuleb ja kuhu läheb,” ütleb Jeesus Jh 3:8.

Täna tuleb meil kõnelda aga veel ühest tähtsast piiblitegelasest, Ristija Johannesest, kellele III advendipühapäeval traditsiooniliselt mõeldakse. Ristija Johannes oli küll prohvet, kuid eriline prohvet. Ta küll kõneles samamoodi Jumala tahtmise järgi nagu VT prohvetid, kuid ta nägi Jeesus Kristust ja tundis ta ära. Ristija Johannes ütleb ju (vähemalt) evangelist Johannese järgi Jh 1:29 Jeesuse kohta: „Vaata, see on Jumala Tall, kes kannab ära maailma patu.” Võib-olla laskis Jumal koidutähe Ristija Johannese südames tõusta juba tema eluajal? Miks muidu ütleb Jeesus tänagi altarist kuulnud kirjakohas Mt 11:11: „Tõesti, ma ütlen teile, naisest sündinute seast ei ole tõusnud suuremat Ristija Johannesest.”

Ja Püha Vaim tahtis samuti Ristija Johannese peal olla. Kas ei võiks seda kinnitada seik, mida meile kirjeldab Lk 1:41: „Ja sündis, kui Eliisabet kuulis Maarja tervitust, et laps hüppas ta ihus. Ja Eliisabet sai täis Püha Vaimu.” Kui Eliisabet sai täis Püha Vaimu, siis kelle muu ajal ka laps Maarja ihus hüppas!

Nõnda näib Ristija Johannese näol olevat tegemist erilise inimesega, kes on kuulnud Jumala häält Jeesuse ristimisel Jordani jões, saanud ehk Jeesus Kristuse kodutähena oma südamesse ja olnud hingestatud Pühast Vaimust oma lühikese, aga intensiivse prohvetikarjääri jooksul.

Ristija Johannese ülesanne oli kuulutada inimestele meelesparanduse vajadust, sest taevariik on lähedal. Kes teadis seda paremini kui inimene, kes oli näinud elavat Jeesust, kuulnud taevast Jumala häält, saanud ehk Jeesus Kristuse koidutähe südamesse ja kantud oma töös Pühast Vaimust!

Ärgu see, et Ristija Johannesest meieni on juba möödunud 2000 aastat, meid segadusse ajagu! Meie tänase kirjakoha autor 2. Peetruse kirja kirjutaja ütleb ju oma kirjas selge sõnaga 2Pt 3:8j: „Aga selle juures, mu armsad, ärgu jäägu teie eest varjule, et Issanda juures on üks päev nagu tuhat aastat ja tuhat aastat nagu üks päev. Issand ei viivita töötust täitmast, nii nagu mõned peavad seda viivitamiseks, vaid tema on teie vastu pikameelne, sest ta ei taha, et keegi hukkuks, vaid et kõik jõuaksid meelesparandusele.”

Seepärast kuulakem prohveteid ja apostleid ning palugem Issandalt Püha Vaimu, et tõlgendaksime nende sõnu õigesti!

Aamen.